

PUOLUSTUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 3/2003 vp

Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2004

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 18 päivänä syyskuuta 2003 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi valtion talousarvioesityksen vuodelle 2004 (HE 55/2003 vp).

Eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 3 momentin nojalla puolustusvaliokunta on päättänyt antaa toimialaansa koskevan lausunnon talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- kansliapäällikkö Matti Ahola, yksikön johtaja Antti Kivipelto, ylijohtaja Eero Lavonen ja talousjohtaja Timo Norbäck, puolustusministeriö
- budjettineuvos Vesa Jatkola ja lainsäädäntöneuvos Hannu Taipale, valtiovarainministeriö
- prikaatikenraali Hannu Luotola ja kommodori Risto Kukkonen, Pääesikunta.

HALLITUKSEN ESITYS

Puolustusministeriön hallinnonalan menot ovat vuoden 2004 talousarvioesityksessä yhteensä noin 2 066 miljoonaa euroa. Puolustusministeriön pääluokan menojen osuus Suomen bruttokansantuotteesta on noin 1,4 prosenttia sekä osuus valtion kokonaismenoista noin 5,6 prosenttia

Määrärahoista puolustusmateriaalihankintoihin ehdotetaan käytettäväksi 572,6 miljoonaa euroa ja puolustusvoimien toimintamenoihin 1 263,6 miljoonaa euroa. Puolustusministeriön hallinnonalan arvonnäköveromenot, jotka vuoteen 2002 saakka sisältyivät valtiovarainministeriön pääluokkaan, ovat esityksen mukaan 172,5 miljoonaa euroa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleistä

Vuoden 2004 talousarvioesitys perustuu puolus-

tushallinnon osalta linjauksiltaan ja määrärahasoiltaan vuoden 2001 turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen selonteeseen. Selonteon mukaisesti esitykseen sisältyy valiokunnan saaman selvityksen mukaan 19,5 miljoonan euron suu-

ruinen kustannustason nousua vastaava määräraha-
hakorotus. Puolustusbudjetin bruttokansantuote-
osuuden kasvu vuoden 2003 talousarvion 1,35
prosentista 1,40 prosenttiin johtuu lähinnä siitä,
että puolustushallinnon arvonnalisäveromenot on
siirretty valtiovarainministeriön pääluokasta
puolustusministeriön pääluokkaan. Lisäksi puo-
lustushallinnon kiinteistöuudistuksen mukaiset
pääomavuokramenot aiheuttavat 48,0 miljoon-
nan euron lisämäärärahan tarpeen vuonna 2004.

Puolustusvaliokunta pitää myönteisenä sitä,
että talousarvioesitys noudattaa johdonmukai-
sesti eduskunnan vuoden 2001 selonteon käsitte-
län yhteydessä hyväksymiä linjauksia.

Uudet tilausvaltuudet

Esitys sisältää kaksi uutta puolustusmateriaali-
hankintoihin liittyvää tilausvaltuutta. Hankeval-
misteluun ja sarjahankintaa edeltävään kehitys-
työhön esitetään yhteensä 20,6 miljoonan euron
suuruista PROTO 2004 -tilausvaltuutta ja ilma-
voimien hävittäjätorjuntakyvyn kehittämiseen
111,5 miljoonan euron suuruista IHT 2004 -ti-
lausvaltuutta.

PROTO 2004 -tilausvaltuudella on valiokun-
nan saaman selvityksen mukaan tarkoitus paran-
taa tuleviin tilausvaltuuksiin sisällytettävien
hankintojen toimeenpanoa parantamalla hankin-
tavalmiutta sekä selvittämällä hankintojen seu-
rannaisvaikutuksia. Tilausvaltuudella on tarkoi-
tus täydentää vuonna 2002 myönnettyä puolus-
tusvoimien teknisen tutkimuksen ja tuotekehi-
tyksen tilausvaltuutta (TTK).

Uuden tilausvaltuuden avulla on tarkoitus
luoda hankintavalmius tuleville hankkeille ke-
hittämis-, testaus- ja kokeilutoiminnan avulla.
Sillä on tarkoitus valmistella nykyisen vuoteen
2007 saakka ulottuvan suunnittelukauden loppu-
puolella ja sen jälkeen alkavaksi suunniteltuja ti-
lausvaltuuksia sekä vuoden 2001 selonteossa
edellytettyjen tutkimusten tuottamia ja vuoden
2004 selonteossa määriteltäviä hankkeita. Puo-
lustusvaliokunta pitää saamansa selvityksen pe-
rusteella uudentyypeistä PROTO 2004 -tilaus-
valtuutta perusteltuna, koska sen avulla voidaan

edelleen kehittää ja tehostaa tulevien puolustus-
materiaalihankintojen valmistelua.

Puolustushallinnon kiinteistöuudistus

Puolustusvaliokunta käsitteli vuoden 2003 ta-
lousarvioesitystä koskevassa lausunnossaan
(PuVL 3/2002 vp) yksityiskohtaisesti puolustus-
hallinnon kiinteistöuudistusta. Valiokunta on
mainitussa lausunnossa sekä aiemmissa kannan-
otoissaan suhtautunut varauksellisesti uudistuk-
seen.

Valiokunta toteaa saamansa selvityksen pe-
rusteella, että vuoden 2004 talousarvioesitys
vastaa aiemmin puolustusministeriön ja valtio-
varainministeriön välillä sovittuja kiinteistöuu-
distuksen periaatteita. Puolustusvoimien toimin-
tamenomomentin määrärahan mitoituksessa on
otettu huomioon kiinteistöuudistuksen aiheutta-
ma lisäys. Samoin esitykseen sisältyy kolmen
miljoonan euron suuruinen määrärahalisäys uu-
siin toimitilarpeisiin. Valiokunta toteaa, että
esityksellä todennäköisesti kyetään vuoden 2004
osalta pääosin välttämään valiokunnan mainitus-
sa lausunnossa (PuVL 3/2002 vp) esille tuodut
ongelmat ja epäkohdat.

Vuotta 2004 pidemmällä aikavälillä uudistuk-
seen sisältyy valiokunnan saaman selvityksen
mukaan edelleen merkittäviä epävarmuusteki-
jöitä, joiden ennalta ehkäisyyn ja poistamiseen
tulee valiokunnan mielestä erityisesti panostaa.
Valiokunta pitää tärkeänä, että uudistus ei jat-
kossakaan saa johtaa siihen, että puolustusvoi-
mat joutuu käyttämään muihin tarkoituksiin va-
rattuja toimintamäärärahoja kiinteistömenoihin.

Valiokunta korostaa aiempiin kannanottoi-
hinsa viitaten, että uudistuksen täytäntöönpa-
nossa sekä siihen liittyvissä lainsäädännön muu-
toksissa tulee ottaa huomioon maanpuolustuk-
seen liittyvät erityistarpeet. Valiokunnan mie-
lestä on varmistettava, että puolustusvoimilla on
kaikissa oloissa, myös kriisitilanteissa, käytettä-
vissä maanpuolustuksen kannalta riittävät ja tar-
koituksenmukaiset toimitilat. Keskeisenä peri-
aatteena tulee puolustusvaliokunnan mielestä
kaikissa uudistuksen toteuttamisvaiheissa pitää,
että liiketaloudelliset seikat eivät puolustusvoi-

mien kiinteistöjen hallinnoinnissa saa ohittaa maanpuolustuksellisia näkökohtia.

Valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että uudistuksen valmistelussa on ministeriöiden välisin sopimuksin ennen vuoden 2003 alusta suoritettua kiinteistöjen siirtoa Senaatti-kiinteistöille kyetty saavuttamaan yhteisymmärrys, joka huomioi kiinteistöuudistuksen yleiset tavoitteet, mutta myös puolustushallinnon kiinteistöjen erityisluonteen. Valiokunta pitää tärkeänä, että tätä saavutettua yhteisymmärrystä kunnioitetaan johdonmukaisesti kiinteistö-

uudistuksen tulevassa toteuttamisessa ja täytäntöönpanossa. Puolustusvaliokunta tulee jatkosakin kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että uudistuksen toteuttamisessa noudatetaan edellä esitettyjä sekä valiokunnan lausunnossaan PuVL 3/2002 vp korostamia näkökohtia.

Lausunto

Lausuntonaan puolustusvaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 9 päivänä lokakuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kauko Juhantalo /kesk
jäs. Tony Halme /ps
Eero Heinäluoma /sd (osittain)
Reijo Kallio /sd
Bjarne Kallis /kd
Saara Karhu /sd
Antero Kekkonen /sd
Seppo Lahtela /kesk

Reijo Laitinen /sd
Kalevi Lamminen /kok
Eero Lankia /kesk
Olli Nepponen /kok
Tuija Nurmi /kok
Lauri Oinonen /kesk
Antti Rantakangas /kesk
vjäs. Eero Akaan-Penttilä /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Antti-Juha Pelttari.